

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN  
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM**



**NÔNG VIỆT BẰNG**

**THỰC TRẠNG VÀ GIẢI PHÁP PHÁT TRIỂN  
KINH TẾ TRANG TRẠI TRÊN ĐỊA BÀN  
HUYỆN BA CHẼ, TỈNH QUẢNG NINH**

**LUẬN VĂN THẠC SĨ  
KINH TẾ NÔNG NGHIỆP**

**Thái Nguyên, năm 2020**

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN  
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM**



**NÔNG VIỆT BẰNG**

**THỰC TRẠNG VÀ GIẢI PHÁP PHÁT TRIỂN  
KINH TẾ TRANG TRẠI TRÊN ĐỊA BÀN  
HUYỆN BA CHẼ, TỈNH QUẢNG NINH**

**Ngành: Kinh tế nông nghiệp**

**Mã số: 8.62.01.15**

**LUẬN VĂN THẠC SĨ  
KINH TẾ NÔNG NGHIỆP**

**Hướng dẫn khoa học: TS. Kiều Thị Thu Hương**

**Thái Nguyên, năm 2020**

## LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi. Các số liệu, kết quả đã nêu trong luận văn có nguồn gốc rõ ràng, trung thực, xuất phát từ tình hình thực tế của sản xuất kinh doanh theo mô hình trang trại ở huyện Ba Chẽ, tỉnh Quảng Ninh.

*Ngày 15 tháng 10 năm 2020*

**Tác giả luận văn**

**Nông Việt Bằng**

## LỜI CẢM ƠN

Trong quá trình thực hiện Đề tài: “Thực trạng và một số giải pháp phát triển kinh tế trang trại trên địa bàn huyện Ba Chẽ, tỉnh Quảng Ninh”, tôi đã nhận được sự hướng dẫn, giúp đỡ, động viên của nhiều cá nhân và tập thể. Tôi xin được bày tỏ sự cảm ơn sâu sắc nhất tới tất cả các cá nhân và tập thể đã tạo điều kiện giúp đỡ tôi trong học tập và nghiên cứu.

Tôi xin trân trọng cảm ơn Ban Giám hiệu Nhà trường, các quý thầy cô khoa Kinh tế và Phát triển nông thôn của Trường Đại học Nông Lâm - Đại học Thái Nguyên đã tạo điều kiện giúp đỡ tôi về mọi mặt trong quá trình học tập và hoàn thành luận văn này.

Em xin trân trọng cảm ơn sự giúp đỡ tận tình của giáo viên hướng dẫn **TS. Kiều Thị Thu Hương** đã hướng dẫn em suốt thời gian em nghiên cứu, học tập và viết luận văn.

Tôi xin cảm ơn sự giúp đỡ, đóng góp nhiều ý kiến quý báu của các nhà khoa học, các thầy, cô giáo trong Trường Đại học Nông Lâm - Đại học Thái Nguyên.

Trong quá trình thực hiện đề tài, tôi còn được sự giúp đỡ và cộng tác của các đồng chí tại địa điểm nghiên cứu, tôi xin chân thành cảm ơn Thường trực Huyện ủy, UBND và các phòng ban huyện Ba Chẽ, tỉnh Quảng Ninh đã tạo điều kiện mọi mặt để tôi hoàn thành nghiên cứu này.

Tôi xin cảm ơn đồng nghiệp, các bạn và gia đình đã chia sẻ, động viên và giúp đỡ tôi trong suốt thời gian học và thực hiện luận văn này. Tôi xin bày tỏ sự cảm ơn sâu sắc đối với mọi sự giúp đỡ quý báu đó./.

*Thái Nguyên, ngày 15 tháng 10 năm 2020*

**Tác giả luận văn**

**Nông Việt Bằng**

## TRÍCH YẾU LUẬN VĂN

### 1. Mục đích của đề tài

- Đánh giá thực trạng và hiệu quả của các trang trại trên địa bàn huyện Ba Chẽ;

- Xác định những thuận lợi, khó khăn trong việc phát triển trang trại trên địa bàn nghiên cứu, từ đó đề xuất một số giải pháp phát triển mô hình trang trại trong thời gian tới.

### 2. Nội dung nghiên cứu

- Tìm hiểu điều kiện tự nhiên, kinh tế - xã hội của huyện Ba Chẽ có liên quan đến phát triển KTTT của huyện.

- Đánh giá được thực trạng về các nguồn lực sản xuất, tình hình kinh doanh của các mô hình trang trại ở huyện Ba Chẽ nói riêng và tỉnh Quảng Ninh.

- Đánh giá hiệu quả kinh tế trang trại tại huyện Ba Chẽ

- Đề xuất được những giải pháp kinh tế chủ yếu nhằm thúc đẩy quá trình phát triển KTTT ở huyện Ba Chẽ phù hợp với yêu cầu của thị trường

### 3. Phương pháp nghiên cứu

#### 3.1. Phương pháp thu thập số liệu

##### 2.3.1. Thu thập tài liệu và số liệu thứ cấp

Sử dụng phương pháp kế thừa, tất cả các thông tin, số liệu thứ cấp về sản xuất nông lâm nghiệp, chăn nuôi và dịch vụ về kinh tế nông nghiệp, hệ sinh thái nông lâm, về kinh tế vườn, các mô hình kinh tế sản xuất trên đất vườn đồi, sử dụng các mô hình đất trên đất đồi núi trong và ngoài nước, điều kiện tự nhiên, dân sinh, kinh tế - xã hội, môi trường và các chính sách có liên quan đến phát triển kinh tế - xã hội của huyện được thu thập thông qua các báo cáo, chuyên đề, báo cáo khoa học, các loại sách do các nhà khoa học viết và công bố bằng Tiếng Việt, các tạp chí, báo ra hàng ngày, hàng tháng của Trung ương và địa phương đều được chọn lọc, chỉ rõ nguồn trích dẫn giúp cho việc phân tích và xử lý số liệu.

### 2.3.2. Thu thập tài liệu, số liệu sơ cấp

- Đối tượng thu thập: Chủ các trang trại, số lượng 10 trang trại hiện có trên địa bàn huyện Ba Chẽ.

- Nội dung thu thập: Phỏng vấn theo bảng câu hỏi soạn sẵn nhằm thu thập các thông tin đáp ứng yêu cầu của đề tài.

- Phương pháp thu thập: Sử dụng 1 số công cụ trong phương pháp điều tra nhanh nông thôn: phỏng vấn bằng bảng hỏi (xây dựng bộ phiếu điều tra), phỏng vấn sâu.

### 2.3.2. Chọn điểm nghiên cứu

Trên địa bàn huyện Ba Chẽ, tỉnh Quảng Ninh

### 2.3.3. Xử lý và tổng hợp số liệu.

Số liệu điều tra trang trại sau khi thu thập đủ được chúng tôi tiến hành kiểm tra, rà soát, loại bỏ những thông tin, số liệu bất hợp lý trong quá trình phỏng vấn và chuẩn hoá lại các thông tin làm cơ sở cho việc phân tổ và được nhập vào máy tính, tạo thành một cơ sở dữ liệu. Sau đó dùng các phần mềm chuyên dụng như Excel để tính toán, tổng hợp đưa ra các bảng biểu, các chỉ tiêu nghiên cứu phù hợp với mục tiêu và nội dung đã đặt ra của đề tài.

### 2.3.4. Các phương pháp phân tích

- Phương pháp thống kê mô tả
- Phương pháp đối chiếu, so sánh
- Phương pháp hạch toán chi phí sản xuất

### 2.3.5. Hệ thống các chỉ tiêu nghiên cứu

#### \* Những chỉ tiêu phản ánh đặc điểm của chủ trang trại

- Tuổi đời, giới tính
- Thành phần xuất thân, thành phần chính trị
- Trình độ văn hóa, trình độ chuyên môn
- Nghề nghiệp

#### \* Những chỉ tiêu phản ánh nguồn lực sản xuất của trang trại

- Quy mô lao động
- Quy mô diện tích đất đai, mặt nước
- Quy mô vốn đầu tư
- Quy mô tư liệu sản xuất chủ yếu

**\* Những chỉ tiêu phản ánh kết quả sản xuất kinh doanh của trang trại**

- Giá trị sản xuất GO (Gross output): Là toàn bộ của cải vật chất và dịch vụ được tạo ra trên một đơn vị diện tích trong một thời kỳ nhất định (thường là một năm).

- Giá trị trung gian IC (Intermediate Cost): Là toàn bộ chi phí vật chất thường xuyên và dịch vụ được sử dụng trong quá trình sản xuất (trừ tài sản cố định) như các khoản chi phí: Giống, phân bón, thuốc trừ sâu...

- Giá trị gia tăng VA (Value Added) là giá trị sản phẩm vật chất và dịch vụ của các ngành sản xuất tạo ra trong một kỳ (thường là một năm) giá trị gia tăng được tính theo công thức:  $VA = GO - IC$

Nếu trường hợp đi thuê lao động thì phải trừ đi các khoản đi thuê đó...

- Giá trị sản phẩm hàng hoá: Đây là chỉ tiêu nói lên quy mô sản xuất hàng hoá của trang trại. Thông qua chỉ tiêu này phản ánh trình độ chuyên môn hoá của trang trại chỉ tiêu càng cao thì mức độ chuyên môn hoá càng cao. Với công thức:

Giá trị sản phẩm hàng hoá/GO = Tỷ suất sản phẩm hàng hoá.

Năng suất lao động: Là chỉ tiêu phản ánh giá trị sản xuất được tạo ra do một lao động trong một năm, chỉ tiêu này cho thấy một lao động trong một năm sử dụng đồng vốn để tạo ra bao nhiêu thu nhập. Cách tính chỉ tiêu này như sau:

Năng suất lao động =  $GO/LĐ$ .

Tỷ suất giá trị gia tăng: Chỉ tiêu này phản ánh với mức độ đầu tư một đồng chi phí thì giá trị gia tăng là bao nhiêu lần. Chỉ tiêu này được tính như sau:

Tỷ suất giá trị gia tăng =  $VA/IC$

Chi phí trên một đơn vị diện tích: Chỉ tiêu này cho thấy mức độ đầu tư của trang trại trên một đơn vị diện tích là bao nhiêu. Chỉ tiêu này được tính như sau:

Chi phí trên một đơn vị diện tích = tổng chi phí/đơn vị diện tích (m<sup>2</sup>, 1 ha hoặc 1 sào).

**\* Những chỉ tiêu phản ánh trình độ tiêu thụ sản phẩm của trang trại**

- Mức độ chế biến nông sản phẩm.
- Tỷ lệ sản phẩm tiêu thụ theo kênh.
- Tỷ lệ sản phẩm tiêu thụ theo thị trường.

**\* Những chỉ tiêu phản ánh hiệu quả sản xuất kinh doanh của trang trại**

- Hiệu quả sử dụng đất đai.
- + Giá trị sản xuất/ diện tích.
- + Giá trị gia tăng/ diện tích
- + Thu nhập hỗn hợp/ trên diện tích

Các chỉ tiêu nói lên việc các trang trại sử dụng đất có hiệu quả hay không?

- Hiệu quả sử dụng vốn/vốn đầu tư
- + Giá trị sản xuất/ vốn đầu tư
- + Giá trị gia tăng/ vốn đầu tư
- + Thu nhập hỗn hợp/ vốn đầu tư
- + Giá trị sản xuất/ chi phí trung gian
- + Giá trị gia tăng/ chi phí trung gian
- + Thu nhập hỗn hợp/ chi phí trung gian

Chỉ tiêu này cho biết lượng vốn đưa vào sản xuất đạt hiệu quả cao hay không?

- Hiệu quả sử dụng lao động
- + Giá trị sản xuất/ lao động gia đình
- + Giá trị gia tăng/ lao động gia đình
- + Thu nhập hỗn hợp/ lao động gia đình

#### **4. Kết quả nghiên cứu**



-Kinh tế trang trại trên địa bàn huyện Ba Chẽ đang có sự phát triển qua các năm. Số lượng các trang trại đến nay đã có 10 trang trại với quy mô trung bình. Sự phát triển của kinh tế trang trại đã góp phần tạo ra công ăn việc làm cho các lao động khác trên địa bàn huyện từ đó góp phần tăng thêm thu nhập cho người dân.

Bên cạnh những kết quả đạt được, phát triển kinh tế trang trại trên địa bàn huyện Ba Chẽ vẫn còn một số hạn chế như: trình độ học vấn, trình độ chuyên môn kỹ thuật của chủ trang trại còn thấp; Số trang trại thiếu vốn sản xuất kinh doanh còn chiếm tỷ lệ lớn, tới 60% tổng số trang trại trên địa bàn huyện; sản phẩm sản xuất của trang trại khó tiêu thụ chiếm 80%; thiếu khoa học kỹ thuật lên tới 60%, thiếu thông tin về kinh tế thị trường. Điều này phản ánh nhiều hạn chế của chủ trang trại như kế hoạch sản xuất, kỹ năng quản lý cũng như khả năng phản ứng trước sự thay đổi bất lợi của giá cả thị trường.

Xuất phát từ những hạn chế còn tồn tại, từ quan điểm và định hướng phát triển kinh tế trang trại trên địa bàn huyện Ba Chẽ, tỉnh Quảng Ninh, tác giả đề xuất một số giải pháp phát triển kinh tế trang trại trên địa bàn huyện Ba Chẽ, gồm: Khuyến khích tích tụ ruộng đất, mở rộng quy mô sản xuất; Tăng cường công tác khuyến nông, lâm, ngư trên địa bàn huyện; Giúp chủ trang trại tiếp cận thị trường, tiêu thụ sản phẩm; Đẩy mạnh xây dựng cơ sở hạ tầng thiết yếu; Hỗ trợ chủ trang trại trong quản lý chất lượng sản phẩm; Giải pháp về huy động vốn vay cho hoạt động sản xuất kinh doanh của trang trại và nhất là áp dụng khoa học kỹ thuật vào sản xuất.

## MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN .....	2
LỜI CẢM ƠN .....	ii
MỤC LỤC .....	iii
DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT .....	xi
DANH MỤC CÁC BẢNG .....	xii
MỞ ĐẦU .....	1
1. Tính cấp thiết của đề tài .....	1
2.1. Mục tiêu chung.....	<b>Error! Bookmark not defined.</b>
2.2. Mục tiêu cụ thể.....	<b>Error! Bookmark not defined.</b>
3. Những đóng góp mới của luận văn. ....	<b>Error! Bookmark not defined.</b>
<b>Chương 1. TỔNG QUAN KHOA HỌC CỦA ĐỀ TÀI .....</b>	<b>5</b>
1.1. Cơ sở khoa học về phát triển kinh tế trang trại .....	5
1.1.1. Trang trại và kinh tế trang trại.....	5
1.1.2. Vai trò và vị trí của kinh tế trang trại. ....	8
1.1.3. Đặc trưng của kinh tế trang trại. ....	9
1.1.4. Phân loại trang trại .....	11
1.1.5. Tiêu chí công nhận kinh tế trang trại.....	11
1.1.6. Lý thuyết về phát triển kinh tế trang trại.....	12
1.1.7. Kinh tế trang trại, một hình thức kinh tế phù hợp trong nền kinh tế thị trường. ....	15
1.1.8. Thị trường đối với hoạt động sản xuất kinh doanh của trang trại.....	16
1.1.9. Các yếu tố ảnh hưởng khác đến phát triển kinh tế trang trại .....	18
1.2. Tình hình phát triển trang trại trên thế giới và Việt Nam.....	20
1.2.1. Tình hình phát triển trang trại trên thế giới.....	20